

NLAs klima- og naturstrategi

I 2019 erklærte verdens landskapsarkitekter (IFLA) klima- og naturmangfoldskrise. IFLAs medlemmer har i felleskap vedtatt *IFLA Climate Action Commitment* som har 6 hovedmål.

Som profesjon forplikter vi oss til å:

FREMME FNs
BÆREKRAFTSMÅL

FREMME
KLIMARETTFERDIGHET
OG SOSIAL BÆREKRAFT

RESPEKTERE OG LÆRE
FRA URFOLKS KULTURER

OPPNÅ NETTO NULL
UTSLIPP INNEN 2040

BEDRE
KLIMATILPASNINGEN OG
STYRKE LIVSKVALITETEN

VÆRE EN LEDENDE
PROFESJON I ARBEIDET
MED Å LØSE KLIMA- OG
NATURKRISEN

*se siste side for mer utfyllende informasjon om IFLAs forpliktelse.

Som oppfølging av dette har NLA i 2024 vedtatt å utarbeide en klima- og naturstrategi. Strategien er utarbeidet av og for NLA, samt medlemmene til NLA, og skal være en forankring av klima- og naturpositive løsninger hos landskapsarkitekten. Strategien bygger videre på det internasjonale arbeidet ved å ta utgangspunkt i hovedmål 6 i *IFLA Climate Action Commitment*, og tilpasse dette til norske forhold og problemstillinger.

Målet beskriver at landskapsarkitekter er i en unik posisjon til å oppnå handling og lede an i responsen på klima- og naturkrisen i form av miljøene vi bygger. Vi vil fortsette å samarbeide med kunder, leverandører og andre yrker for å fremme klimapositivt design.

NLAs klima- og naturstrategi slår fast at norske landskapsarkitekter med sin unike kompetanse i ulike roller kan lede an i arbeidet med å løse klima- og naturkrisen. For å oppnå dette forplikter vi oss til å påvirke og kommunisere hvordan landskapsarkitektur bidrar til å løse klima- og naturkrisen, til å ta ansvar og ledelse i og utenfor enkeltprosjekter, samt å fremme og utvikle klima- og naturpositive løsninger i prosjekt.

Vi skal:

- PÅVIRKE OG KOMMUNISERE

- Snakke høyt om hva vår profesjon kan bidra med
- Øke kunnskap om naturbaserte løsninger
- Stille krav til å bevare natur og fremme grønn, klimapositiv planlegging og utforming i politiske føringer

● TA ANSVAR

- Ta ledelsen og bidra aktivt med vår fagkompetanse på alle nivå, fra utforming av overordnede føringer, til planlegging, gjennomføring og drift
- Bidra til innovasjon og forskning i skjæringspunktet mot andre fag
- Fremme arealnøytralitet gjennom å unngå unødvendige utbygginger i grønne og blå areal, og vektlegge konsentrert arealbruk

● UTVIKLE NATURBASERTE LØSNINGER

- Opprettholde sammenhengende grønnstruktur og øke andel grøntarealer
- Holde vannveier åpne og sikre grønne kantsoner langs blå areal
- Bruke kortreiste materialer med lang levetid
- Ombruke og gjenbruke ressurser, som jord, stein, metall, plast og planter
- Redusere massetap gjennom helhetlig terrengforming
- Restaurere forringede arealer

For å være ledende i arbeidet med å løse klima- og naturkrisen, bruker vi kontinuerlig vår kompetanse innen faget i det mangfold av stillinger profesjonen representerer.

En naturbasert løsning etterligner naturens egne prosesser, funksjoner og oppbygging til å løse samfunnsutfordringer, som klima- og naturkrisen. Naturbaserte løsninger identifiseres og fremmes gjennom å kombinere formgiverkompetanse med kunnskap om naturgrunnlaget, herunder bl.a. økologi og plantekunnskap, og den tekniske kompetansen knyttet til analyse, konstruksjonsdesign og forvaltning. Kompetanse innen terrengforming og bruk av vegetasjon som levende materiale, ligger særskilt hos landskapsarkitekten. Med bakgrunn i dette, skal vi være ledende drivere innen tverrfaglig innovasjon.

Vi er bevisste på at vår profesjon er en særlig viktig stemme i å fremme naturbaserte løsninger, fra de helt små detaljene, til de store helhetlige grepene. Vi har et ansvar for å sørge for at naturbaserte løsninger blir implementert.

NLA skal kommunisere for beslutningstakere hvilken kunnskap og kompetanse landskapsarkitektene besitter som er sentrale i løsningen av klima- og naturkrisen. I utforming av nasjonale og politiske føringer skal vi påvirke arbeidet for å fremme arealnøytrale og klimapositive løsninger. Slik skal vi være en drivende kraft i formidlingen av profesjonen sin nøkkelrolle i løsningen av klima- og naturkrisen.

IFLAs forpliktelser - som profesjon forplikter vi oss til å:

FREMME FNs BÆREKRAFTSMÅL

økosystemer.

Gjennom hver av de 77 nasjonene som er representert i IFLA (International Federation of Landscape Architects) skal landskapsarkitektene i medlemsforeningene få fart på sitt arbeid med å reparere globale

OPPNÅ NETTO NULL UTSLIPP INNEN 2040

Vi vil redusere karbonutslippene fra prosjektene våre betraktelig gjennom hele levetiden - fra produksjon til drift – ved å utnytte landskapenes unike evne til å binde karbon og fremme rene og multimodale transportsystemer.

BEDRE KLIMATILPASNINGEN OG STYRKE LIVSKVALITETEN

Ved å implementere ulike tilnærminger til grønn infrastruktur skal landskapsarkitekter jobbe for å redusere urban varmeøy-effekt, og redusere risikoen knyttet til brann, tørke og flom.

FREMME KLIMARETTFERDIGHET OG SOSIAL BÆREKRAFT

retten til rent vann og velvære for alle.

Landskapsarkitekter skal støtte opp om rettferdighet, likhet, matsikkerhet og

RESPEKTERE OG LÆRE FRA URFOLKS KULTURER

I arbeidet vårt forplikter vi oss til å respektere urfolks kultur og deres kunnskap om arealforvaltning, for å redusere konsekvensene av klimaendringene og fortsette forsoningsarbeidet.

VÆRE EN LEDENDE PROFESJON I ARBEIDET MED Å LØSE KLIMA- OG NATURKRISEN

Landskapsarkitekter er i en unik posisjon til å oppnå handling og lede an i responsen på denne krisen i form av miljøene vi bygger. Vi vil fortsette å samarbeide med kunder, leverandører og andre yrker for å fremme klimapositivt design.

Inspirasjonssamling som viser vei

På de følgende sidene finner vi en samling av gode eksempler der vi i kraft av vår profesjon har gjort en viktig innsats i arbeidet med å løse klima- og naturkrisen. Disse eksemplene er ment som inspirasjon og en kilde til økt kunnskap – slik at enda flere tiltak kan implementeres enda flere steder. Eksempelsamlingen er delt inn i faser, fra helt overordnede føringer til driftsfasen.

Arbeidet med å utforme et strategidokument har involvert mange medlemmer, og prosessen har således vært et viktig virkemiddel i kraft av seg selv inn i strategiarbeidet. I februar 2025 kom det innspill om å utarbeide en «eksempelsamling» på prosjekter som på godt vis svarer på utfordringene vi står ovenfor i klima- og naturkrisen. Lokallagene har sendt prosjektekseemplene som synes på de neste sidene, ikke basert på utvelgelseskriterier, men basert på innspill fra medlemmene. I beskrivelsen *Har lyktes med* trekkes det aspektet ved prosjektet frem som har vært viktig i å svare på problemstillingen. Dette legges inn i beskrivelsen av prosjektene på nettsida til NLA.

Vokabularet i eksempelsamlingen skal bidra til at politikere, jurister, økonomer og andre profesjoner forstår hvordan landskapsarkitektene kan bidra i arbeidet med å løse klima- og naturkrisen. Dette vil vi gjøre ved å bruke myndighetenes egne begreper til å beskrive funksjonen til, og nytten av, våre forslag.

Gode eksempler på overordnede planer og føringer

Prosjekt: **Bystrategi Grenland – en felles strategi for areal og transportutvikling**

Har lyktes med: En felles vedtatt strategi for areal- og transportutvikling som på tvers av aktører skal bidra til at Grenland blir et mer konkurransedyktig og bærekraftig byområde, med fokus på helhetlig virkemiddelbruk, grønne løsninger og prioritering av tiltak med delmål som skal bidra til å nå nasjonale og lokale mål. Strategien legger føringer for regionale og kommunale planer og prioritering av prosjekter i Bypakke Grenland, med tilhørende rutiner for arealregnskap, inklusivt krav til treregnskap i alle prosjekter.

Ansvarlig: partene i Bystrategi Grenland-samarbeidet

Her finner du mer informasjon: [Bystrategi Grenland 2024-2035 - Strategi for areal og transport](#)

Prosjekt: **Doktorgradsavhandling om planteegenskaper i kaldt klima**

Har lyktes med: Forskningsbasert innsamling av informasjon om plantetoleranser, inkludert egenskaper og responser på miljøet i vegeterte infiltrasjonssystemer i kaldt klima.

Prosjekterende/rådgiver: Marina Bakhtina

Oppdragsgiver: NMBU

Her finner du mer informasjon: <https://nmbu.brage.unit.no/nmbu-xmlui/handle/11250/3202669>

Gode eksempler fra kommuneplaner og normer

Prosjekt: **Blå-grønn-hvit-faktor for Tromsø kommune**

Har lyktes med: Tilpasning til klimaendringene, redusere klimarisiko (flom) og å tilpasse et verktøy til eget klima. Egnet til å stille juridiske krav i reguleringsplan og byggesak som sikrer arealer som den prosjekterende landskapsarkitekten kan utvikle til steder med byøkologi, og som leverer flere økosystemtjenester/naturgoder.

Ansvarlig: Tromsø kommune

Her finner du mer informasjon: [Veileder utarbeidelse VAO-rammeplan, revisjon 7, 15.09.2021](#)

Prosjekt: **Overvannsveileder – retningslinjer og veiledning for overvannshåndtering i Oslo kommune**

Har lyktes med: Tilpasning til klimaendringene, redusere klimarisiko (flom) og å kvantifisere krav til klimatilpasning på en måte som gjør at prosjektene må ha åpne blågrønne løsninger. Vann- og avløpsetaten har klare krav som det kreves tillatelse for å fravike, og har dermed større påvirkningskraft i kampen om arealene. Infiltrasjon og fordrøyningsarealene kan gi plass til vegetasjon og økosystemtjenester/naturgoder.

Ansvarlig: Oslo kommune ved Vann- og avløpsetaten

Her finner du mer informasjon: [Overvann - Retningslinjer og veiledning for overvannshåndtering i Oslo kommune.pdf](#)

Prosjekt: **Gatenormal for Oslo**

Har lyktes med: Plangrep for å redusere klimagassutslipp fra transport og å være den første kommunen som tok konsekvensen av at man ved å følge Statens vegvesen sine håndbøker prioriterer harde trafikanter foran de myke. Gatenormalen snudde trafikanthierarkiet på hodet, og har en tydelig ambisjon om å prioritere myke trafikanter høyest. Det var også Norges første gate- eller veinormal som satte krav til vegetasjon og overvannshåndtering.

Ansvarlig: Oslo kommune

Her finner du mer informasjon: [Les mer om prosjektet her.](#)

Prosjekt: **Arealnøytral kommuneplan for Nordre Follo**

Har lyktes med: Stoppe naturtap ved å lage bestemmelser i kommuneplanen for arealnøytralitet basert på tiltakshierarkiet. Se følgende paragrafer: § 16.6 Arealnøytralitet, §18.4 Økologisk kompensasjon, §2.1 Landbruksveier i Marka.

Ansvarlig: Nordre Follo kommune

Her finner du mer informasjon: [kommuneplanens-arealdel-2023-2034.pdf](#)

Prosjekt: **Kartlegging av grå arealer i Kragerø**

Har lyktes med: å utarbeide et effektivt verktøy for kartlegging av grå arealer. Portalen skal kunne brukes aktivt av kommunen i søk etter arealer som egner seg til utvikling eller tilbakeføring til natur. Dette kan bidra til å redusere presset på naturområdene i kommunen.

Prosjekterende/rådgiver: Feste Landskap • Arkitektur

Oppdragsgiver: Kragerø kommune

Her finner du mer informasjon: <https://www.feste.no/krager-gr-arealer>

Gode eksempler fra reguleringsplanfase

Prosjekt: **GIS-kart-portal med blågrønn faktor for Grønlikaia i Oslo**

Har lyktes med: Et verktøy for å sikre plass til naturbaserte løsninger i reguleringsfase og å beregne og vise BGF i et interaktivt nettbasert kart, slik at andre fag kan bruke BGF som et premissgivende tidligfase verktøy. Verktøyet kan bidra til at BGF blir en premissgiver inn i tidligfase prosjektering, ikke bare en dokumentasjon i etterkant av prosjekteringen.

Prosjekterende/rådgiver: Asplan Viak

Oppdragsgiver: SELINA Horizon og Hav eiendom

Her finner du mer informasjon:

Prosjekt: **E16 og Ringeriksbanen**

Har lyktes med: Naturnøytralitet og økologisk kompensasjon som pilotprosjekt. Delt erfaringen og dokumentert arbeidet slik at andre kan dra nytte av det.

Ansvarlig: Statens vegvesen

Her finner du mer informasjon: [Les mer om prosjektet her.](#)

Prosjekt: **Lofast**

Har lyktes med: Utviklet rigg- og marksikringsplan for store samferdselsprosjekter. Lofast var Europas største og nordligste prosjekt som benyttet naturlig revegetering med stedlige toppmasser. Entreprenørene deltok i kontraktsfestet Grønn time.

Prosjekterende/rådgiver: Statens vegvesen

Oppdragsgiver: Statens vegvesen

Her finner du mer informasjon: [E10 Lofotens fastlandsforbindelse : landskapstilpasning og naturlig revegetering fra stedlige toppmasser - Nasjonalt vitenarkiv](#)

Gode eksempler fra byggefase

Prosjekt: **Arealnøytral utbygging av høydebasseng i Nordre Follo**

Har lyktes med: Arealnøytralitet. Norges første naturmangfoldregnskap i et kommunalt byggeprosjekt. Kompensasjonsarealer har blitt identifisert og naturrestaurering av disse planlagt. Naturpoeng er benyttet for å beregne naturverdien og sikre naturpositivitet eller naturnøytralitet.

Prosjekterende/rådgiver: Asplan Viak

Oppdragsgiver: Nordre Follo kommune

Her finner du mer informasjon: [rapport-fra-asplan-viak-om-naturregnskap-for-skotbu-hoydebasseng.pdf](#)

Prosjekt: **Carl E. Paulsens plass i Tønsberg**

Har lyktes med: Reduserte klimagassutslipp. Gjennomførte LCA-beregninger av forprosjektet og fikk deretter prosjektet justert for å få et lavere klimafotavtrykk fra byggefasen.

Prosjekterende/rådgiver: Landskapskollektivet og Asplan Viak

Oppdragsgiver: Tønsberg kommune, Vestfold og Telemark fylkeskommune

Her finner du mer informasjon: [Presentasjon Carl E Paulsens plass](#)

Prosjekt: **Magasinparken barnehage i Nordre Follo**

Har lyktes med: Økt biomangfold ved å bare felle halve treet. Gjenbruk av stammen til insektshotell, lekeinstallasjon mm.

Prosjekterende/rådgiver: In Situ AS landskapsarkitekter

Oppdragsgiver: Nordre Follo kommune/NCC Norge AS

Lenke til presentasjon: www.insitu.no

Prosjekt: **Våtmarksrestaurering ved Åna fengsel**

Har lyktes med: Restaurering av et landbruksområde som over mange år hadde blitt grøftet og arondert på en måte som skulle bidra til bedre beiteforhold. Fengselet, sammen med Statsforvalteren, vurderte flere områder og gikk aktivt inn for å kutte grøfter og tilbakeføre aronderingen med utgangspunkt i gamle flyfoto. Resultatet av arbeidet var bedre forhold for dyre- og fuglelivet, uten at det hadde negative konsekvenser for landbruksinteressene i området.

Prosjekterende/rådgiver: Statsforvalteren i Rogaland

Oppdragsgiver: Åna fengsel

Lenke til presentasjon: https://vannforeningen.no/wp-content/uploads/2023/11/09-Bjorland_Andreas.pdf

Prosjekt: **Regnbed bak Bryggen**

Har lyktes med: Tett tverrfaglig samarbeid med intensjon om å bevare og heve grunnvannstanden i og rundt Bryggen i Bergen, som står på UNESCOs liste over verdens kulturarv. Resultatet er et avansert infiltrasjonsanlegg, der regnbed er ett av flere tiltak som bidrar til å tilføre vann til grunnen, og dermed redusere setningsutviklingen i de historiske byggene.

Prosjekterende/rådgiver: Multiconsult

Oppdragsgiver: Riksantikvaren/Statsbygg

Her finner du mer informasjon: [Klimatilpassingstiltak og miljøovervaking på Bryggen i Bergen - Riksantikvaren](#)

Prosjekt: Aktiv Tollbodkai

Har lyktes med: Aktiv Tollbodkai er en parkeringsplass transformert til et aktivt byrom. Anlegget er en fin kombinasjon av robusthet, aktivitet og opphold, med stort fokus på både gjenbruk og ombruk.

Prosjekterende/rådgiver: Asplan Viak

Oppdragsgiver: Bergen kommune

Her finner du mer informasjon: <https://www.bergen.kommune.no/hvaskjer/tema/vi-bygger-bergen/veier-byrom-og-parker/aktiv-tollbodkai/aktiv-tollbodkaiet-byrom-for-opphold-lek-og-aktivitet-i-bergen-sentrum>

Prosjekt: Dagsturhytter Telemark

Har lyktes med: Å inspirere alle kommunene i fylket til å ta vare på og gjenbruke gamle bygg ute langs turveger og stier i natur- og kulturlandskapet som dagsturhytter. Etter modell fra Dagsturhytta i det gamle høyselet, som er bygd som del av prosjektet Naturlab Flatsjå i regi av Seljord kommune.

Prosjekterende/rådgiver: Feste Landskap • Arkitektur

Oppdragsgiver: Telemark fylkeskommune

Her finner du mer informasjon: [Dagsturhytter i Telemark - Telemark fylkeskommune](#)

Bilder fra Dagsturhytta på Flatdalsøyan finnes her: www.feste.no

[Naturlab Flatsjå — Feste Landskap / Arkitektur](#)

Prosjekt: Regnbed i Bjørnstjerne Bjørnsons gate

Har lyktes med: Etablering av vellykket regnbed og forgrønning av gate. «Den tidligere grå gaten er transformert: man har fått på plass en robust og bærekraftig løsning for overvannshåndtering, og Drammen har fått et attraktivt og vakkert byrom hvor gående og syklende trives», står det i jurykjennelsen til DOGA.

Prosjekterende/rådgiver: Norconsult

Oppdragsgiver: Statens vegvesen

Her finner du mer informasjon: <https://doga.no/aktiviteter/dogas-priser/doga-merket-design-arkitektur/vinnere-av-doga-merket/bjornstjerne-bjornsons-gate-i-drammen/>

Prosjekt: Karasjok stedsutvikling

Har lyktes med: Prosjektet handlet om en standardheving av de mest sentrale delene av sentrum. Det er brukt stein fra Finnmark (kantstein og store heller) og det er hentet inn store mengder furu fra nærområdet for å etablere grønne, naturlige rammer. Det mest spesielle med prosjektet er flyttingen av store 2-4 meter høye furuer. Flyttingen og vegetasjonsetableringen har gått veldig bra, og resultatet er både synlig og virkningsfullt. Prosjektet er også et godt eksempel på at det er mulig å få til leveranser av lokal stein som del av stedsutviklingen.

Prosjekterende/rådgiver: Feste Landskap • Arkitektur

Oppdragsgiver: Karasjok kommune

Her finner du mer informasjon: link: [Karasjok stedsutvikling — Feste Landskap / Arkitektur](#)

Prosjekt: Skogsparkering på Gardermoen

Har lyktes med: Å ta vare på naturlig vegetasjon som rammer rundt markparkeringsplassen. Parkeringsflatene er løftet og har fått fall til grøfter der naturlig skogbunn og vegetasjon har fått utvikle seg videre. Vegetasjonen er supplert med skogplanter av furu. Skogbeltene virker som fordrypningsarealer for overvannet og er et anlegg som kun krever minimalt vedlikehold

Prosjekterende/rådgiver: Feste Landskap • Arkitektur

Oppdragsgiver: Oslo Lufthavn (OSL)

Her finner du mer informasjon: [Maken - Rammeplan landskap : Oslo lufthavn Gardermoen](#)